Ökad kontinuitet och effektivitet i vården – en primärvårdsreform

VÄSTRA GÖTALANDSREGIONEN

Bakgrund

- 6 april fattade riksdagen beslut om regeringens proposition 2021/22:72 Ökad kontinuitet och effektivitet i vården – en primärvårdsreform
- Lagändringar i Hälso- och sjukvårdslagen och patientlagen började gälla 1 juli i år

Sammanfattning

- Valet av enskilda personers vårdcentraler ska ske genom listning på förhand.
- Vårdgarantin gäller på den vårdcentral där en person är listad
- möjlighet till att välja och få tillgång till fast läkarkontakt knyts till listad vårdcentral
- Byte av vårdcentral och vårdenhet få göras högst två gånger under en period om ett år, om det inte finns särskilda skäl.
- En enhet kan begära om att begränsa det antal patienter som kan vara listade – tak
- Regionens vårdvalssystem får delas upp i två eller fler delområden med separata vårdvalssystem

Listning och Listningstak

VÄSTRA GÖTALANDSREGIONEN

Listning införs som begrepp i lag

Listning införs som begrepp i Hälso- och sjukvårdslagen 7 kap 3a §.

- Att listning införs som begrepp i lag är i huvudsak en kodifiering av regionernas befintliga tillämpning av valfrihetssystemen.
  - Införande av listning som begrepp i lag ger emellertid möjligheten att koppla egenskaper till att vara listad, till värde för patienterna.
- Riksdagen beslutade också att koppla vårdgaranti och fast läkarkontakt till utföraren där patienten är listad.

Fast läkarkontakt

Vem som kan vara fast läkarkontakt regleras inte i lag, men riksdagens beslut gav vägledning. En fast läkarkontakt bör;

- vara specialist i
  - allmänmedicin,
  - geriatrik
  - barn- och ungdomsmedicin,
- ha annan likvärdig kompetens, eller
- fullgöra specialiseringstjänstgöring i allmänmedicin

Listningstak

- En ny bestämmelse innebär en skyldighet för regionerna att pröva om listningsbegränsningar ska införas för utförare.
- På begäran av utföraren får regionen besluta att begränsa det antal patienter som får vara listade hos utföraren. (HSL 7 kap 3c §)
- Regionen får avslå begäran endast om det finns särskilda skäl. Region får helt eller delvis avslå en utförares begäran genom att helt neka en begränsning eller besluta om ett högre listningstak än utföraren önskar om ett listningstak påtagligt negativt påverkar;
  - Patientens valfrihet
  - Tillgänglighet till primärvård inom region

Beslutet om listningstak kan med fördel vara tidsbegränsat

Listningstjänst

- Bestämmelser införs också om listningstjänst
  - att regionen ska vara skyldig att tillhandahålla en listningstjänst.
  - att regeringen/myndighet ska få meddela föreskrifter om listningstjänstens innehåll, kösystem och val av utförare på annat sätt än genom listningstjänsten
  - patienten ska få information om listningstjänsten
- Socialstyrelsen fick i uppgift att ta fram dessa föreskrifter
  - Kommer inte att finnas färdiga förrän om ett år.
  - Tills vidare bör regionerna själva ta beslut om innehåll och funktionalitet i listningstjänsten, i linje med bestämmelser i HSL och patientlagen.

Vårdval och valfrihet

VÄSTRA GÖTALANDSREGIONEN

2025-02-05

Valfrihet

- Riksdagen beslutade att patientens listning inte ska påverka den enskildes möjlighet att välja utförare av offentligt finansierad öppen vård.
  - Inför beslutet fördes en debatt om innebörden av att reglera patientens valfrihet genom listning och begränsning av omval. Detta kunde uppfattas som en begränsning att söka tillfällig vård på andra mottagningar. Därför valde man att förtydliga patientens valfrihet inom primärvården.
  - **HSL 7 kap 3a §.** Listning påverkar inte den enskildes möjlighet att välja utförare av offentligt finansierad öppen vård enligt 9 kap. 1 § patientlagen (2014:821).

Invånarens vårdval

- Riksdagens beslut innebär att val utförare inom vårdval primärvård ska ske genom att uppgifter om den enskilde förs in i en förteckning över utförarens patienter (listning).
- Avsikten är att den enskilde ska kunna lista sig hos vårdcentraler överallt i landet men endast får vara listad hos högst en sådan utförare i taget.

Omval

- Riksdagens beslut innebär att omval får göras högst **två gånger** under en period om ett år. Om det finns särskilda skäl, får dock regionen medge fler än två omval.
- Regionen får medge fler byten om det finns särskilda skäl för det, t.ex.
  - Byte av bostadsort
  - Att den enskilde vill fortsätta gå hos en läkare eller annan vårdkontakt som byter arbetsplats
  - Att utföraren inte uppfyller vårdgarantin
  - Av medicinska skäl (men inte för vanligt förekommande vårdbehov, vanligt förekommande multisjuklighet eller funktionsnedsättning)
- I praktiken innebär det att enskilda av flera skäl har möjlighet att lista om sig fler än två gånger per 12-månadersperiod.
- Överklagan
  - En regions beslut att neka fler än två byten kan vara överklagbart enligt bestämmelserna om laglighetsprövning i kommunallagen (2017:725)

Flera vårdvalssystem inom regionen

- Genom en ny bestämmelse i HSL 7 kap. 3 § förtydligas att regionerna kan organisera primärvården i två eller flera vårdvalssystem. Fördelarna med en sådan uppdelning vore att det på ett enklare sätt skulle vara möjligt att anpassa uppdrag och ersättningar till de varierande förhållanden som kan finnas inom en region, särskilt om regionen består av både tätort och glesbygd eller om det finns stora socioekonomiska skillnader mellan olika delar av regionen.
- Ett vårdvalssystem får begränsas till en viss del av regionens geografiska område.
  - Regionens geografiska område ska få delas upp i två eller flera delområden med separata vårdvalssystem.
  - Regionen kan erbjuda bättre ekonomiska villkor och förutsättningar till utförare där det finns ett bristande utbud av primärvård.
  - De separata vårdvalssystemen kan ha olika uppdrag eller villkor i fråga om exempelvis vilka tjänster som ska erbjudas.
  - Ingen geografisk del av regionen får sakna vårdvalssystem för primärvården.
  - Den enskildes val får inte begränsas till ett visst geografiskt område inom regionen

VÄSTRA
GÖTALANDSREGIONEN